

Dvärgfruktträd odlade i fritt och öppet fält. : Efter Trädgårdstidningen. T...

*55 z Bilagebibliotek,
Bärslagspostens.3.*

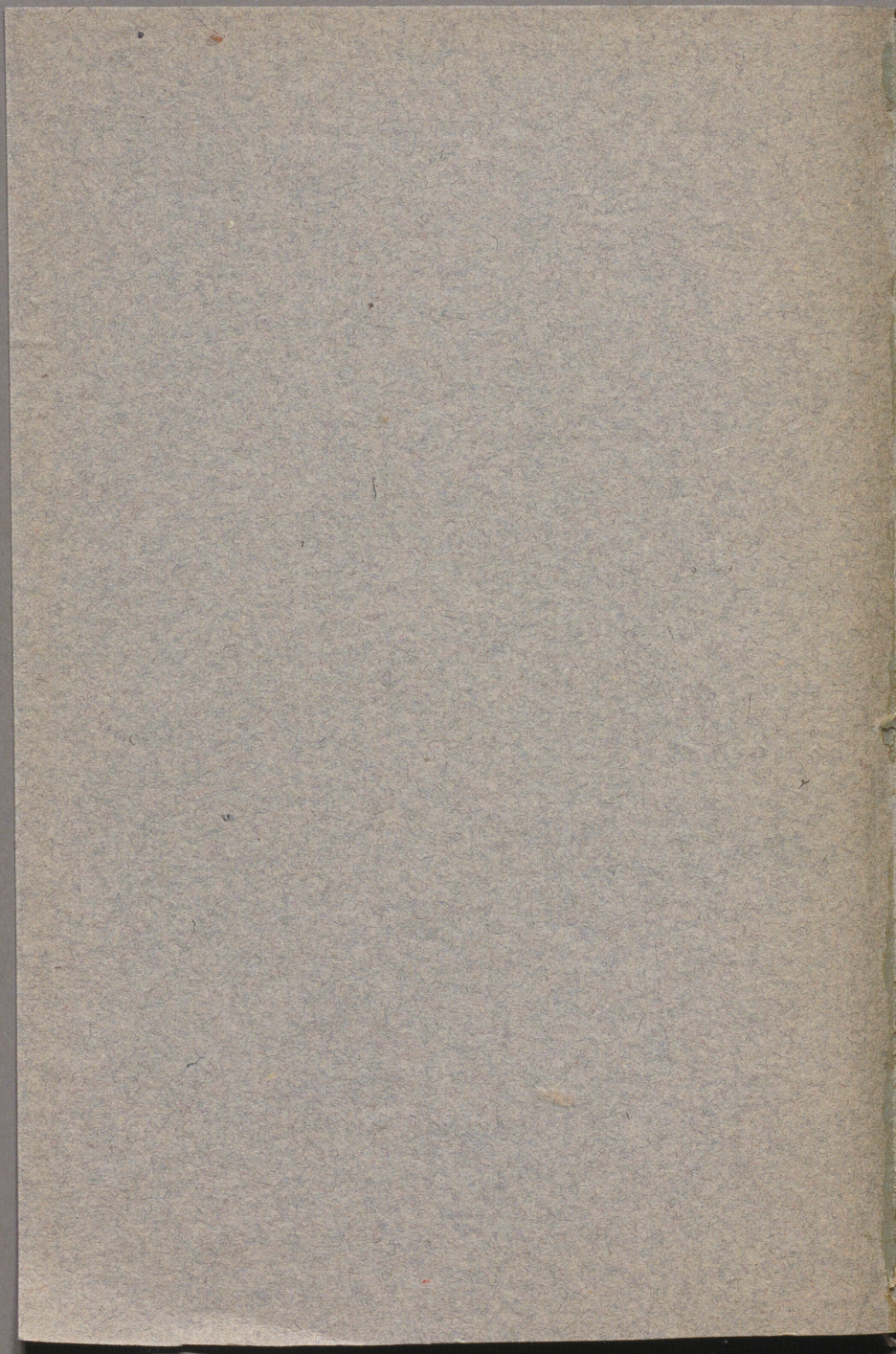

National Library
of Sweden

BÄRGGÅGSPOSTENS
BILAGSBIBLIOTEK

Polyg.
Saml.
(884)

Bilagge
S. 112
(107)

Bärgslagspostens Bilagebibliotek.

III.

Dvärgfruktträd,

odlade i fritt och öppet fält.

Efter Trädgårdstidningen.

Täflingsskrift,

som bland 9 skrifter vunnit 1:sta pris.

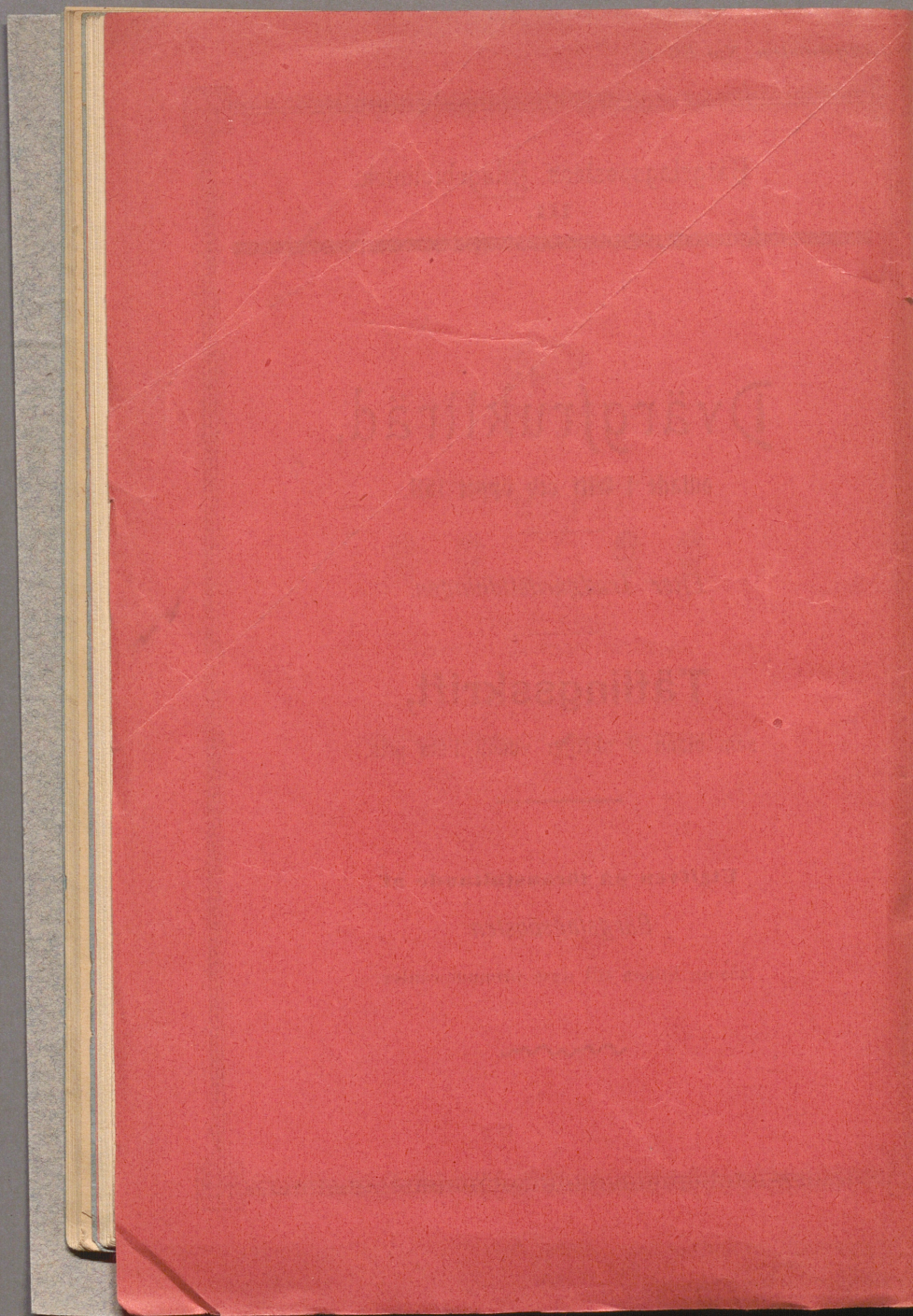
Utgifven på föranstaltande af

Bärgslagsposten

såsom bilaga till dess prenumeranter.

1900.

Dvärgfruktträd,

odlade i fritt och öppet fält.

Efter Trädgårdstidningen.

Täflingskrift,

som bland 9 skrifter vunnit 1:sta pris.

Utgifven på föranstaltande af

Bärgslagsposten

såsom bilaga till dess prenumeranter.

Lindesbärg,
Bärgslagspostens tryckeri,
1900.

*Herrens, vår Guds ljuslighet komme öfver oss.
Må du främja för oss våra händers verk;
ia våra händers verk främje du.*

Dav. salm 90: 17.

Förord.

Då man i vår ort så småningom allt mer och mer synes vakna för nyttig och nöjsam sysselsättning i förskönande omkring de merändels små bostadslägenheterna medels plantering af blommor, köksväxter, bärbuskar och fruktträd, hvilket allt väl är värdt ett erkännande, icke endast åt den manliga utan äfven åt den kvinnliga befolkningen, som efter dagens mödor och arbete mången gång försakar den så väl behöfliga hvilan för nämnda planteringsarbete — som icke allenast länder till nöje och trefnad utan kan ock i mån af ökade insikter och större erfarenheter blifva till nytta och besparing i hushållskassan — ha vi ock velat draga vårt lilla strå till stacken och vara behjälpliga i det så vackert påbegynta odlingsarbetet, då vi nu åt Bäragslagspostens ärade läsare öfverlämna III häftet af tidningens Bilagebibliotek. Då de föregående häftena vidrört fruktträdplantering och fruktodling, fortsätta vi denna gång med trädgårdsplantering af dvärgträd, och ha dessa råd och anvisningar hämtats från en täflingsskrift i Trädgårdstidningen, hvilken skrift vi hafva allt skäl att rekommendera för sin änkla uppställning och mycket omfattande innehåll. Vi våga tro att vår lilla skrift skall blifva till värlig nytta, hälst som på många ställen dvärgträdplantering redan är påbegynd, och önska därjämte att håg och lust måtte för dylik plantering ännu mer upplifvas, så att genom densamma hemmen tillföras välbehöfliga inkomster, såsom förhållandet är i andra länder. Vi våga och tro att det lilla arbete, som härmed framlägges för ärade läsare, skall ha mera värde och vara af mera fångslande natur än den underligt brokiga samt lösliga dagslände-literatur, som från annat håll bjudes en läslysten allmänhet.

Lindesbärg i juni 1900.

Redaktionen.

I.

Dvärgfruktträd,

odlade i fritt och öppet fält.

Dvärgträd kallar man fruktträd förädlade på grundstammar af svagare växt än den ädla delen, på det att de ej må växa höga och stora utan hålla sig mera i dvärgform eller buskform. Redan länge hafva sådana dvärgträd odlats i vårt land, men hufvudsakligen såsom spalier-, kordongträd m. fl. former. Sådana kräfva emellertid en konstmässig beskärning och omständlig behandling i öfrigt, hvarföre man på senare tid börjat mera odla dem såsom fristående med endast obetydlig beskärning samt lätt och ännu vård i öfrigt, dels såsom enstaka, dels på rabatter eller i större planteringar såsom småträd med 20—30 cm:s stam och förädlade på doucin för äpplen, kvitten för päron etc. Numera odlas äfven hos oss på många ställen sådana dvärgträd, men utomlands har denna odling på senare åren utsträckts i stor skala, mångenstädes i tusental.

De små träden förtjäna också att odlas i större skala äfven hos oss, emedan de utmärka sig genom flera fördelaktiga egenskaper framför högstammiga fruktträd såsom därigenom:

1:o) *Att de bära frukt vid mycket tidig ålder*, stundom redan samma år de blifvit planterade samt därefter jämt nästan årligen.

2:o) *Att de lämna långt större, bättre utbildade och fullkomnade frukter* än högstammiga träd.

3:o) *Att ädlare och mera ömtåliga fruktsorter kunna på dem odlas* i klimat och läge, där dessa frukter odlade på högstam ej skulle uthärda.

4:o) *Att de upptaga litet utrymme* och därför kunna odlas på inskränkta platser, där andra fruktträd icke skulle trifvas, eller i kanten på kryddsängar om annan plats saknas.

5:o) *Att deras rotsystem är jämförelsevis litet* och föga djupgående, hvarföre de kunna odlas där matjorden är grund, på mera kall botten, samt där grundvattenståndet är högre än lämpligt är för högstammiga träd.

6:o) *Att träden ej blifva höga och vida*, hvarföre de med lätthet kunna skötas och vårdas på alla sätt samt i stormigt läge lätt beredas ett skydd genom plantering af därtill passande trädslag om naturligt skydd fattas, men äfven därförutan, genom sina små och låga kronor äro mindre utsatta för att lida af stormar.

Hufvuddragen af dessa träds odling meddelas som följer:

I. Jordmån, jordberedning och läge.

1:o) *Jordmån.* Sandblandad, kalkhaltig lerjord eller lermylla, på fuktig kalkblandad lerbotten, är bästa jorden för dessa träd och ju mera mullrik och god, desto bättre. Varm kalk eller kalkblandad grund är för dessa träd utmärkt, med vilkor att den icke är för torr, ty på torr sandig jord och botten trifvas de icke emedan deras rotsystem i allmänhet ej gå djupare än 35—40 cm. och därför lida vid starkare torka. Men äfven på kall lerbotten trifvas de af samma orsak ganska väl emedan jorden till detta djup uppvärms af solen.

De grundgående rötterna lida ej håller af ett högre grundvattenstånd, t. o. m. $\frac{3}{4}$ m. under jordytan, tvärtom bidrar detta att under het och torr väderlek meddela sin

fuktighet åt matjorden och bevara rötterna för uttorkning; sur får emellertid jorden aldrig vara utan måste i sådant fall grunddikas.

Vanlig lerhaltig ej för tung åkerjord i god växtkraft på lerbotten är väl ägnad för odling af dvärgträd, hvilka i sådan jord bära tacksamt. Matjorden bör likväl alltid hålla ett djup af cirka en half meter.

På varm fuktig kalkgrund, på solig och mot norr skyddad plats, kunna flera af dessa dvärgträdsorter odlas långt upp i Norrland.

2:o *Jordens beredning.* Skola dvärgträden ej planteras i grönsaksland utan enskildt, på rabatter, eller såsom underplantering mellan högstammiga träd, till dess att dessa blifvit försigkomna och frukt bärande, eller slutligen såsom själfständig dvärgträdsplantering, måste jorden, om den ej äger ofvanstående egenskaper, uppblandas med sand, torfströ och kolstybb, om den är för styf eller med lerjord om den är för sandig och torr samt kalk, gödsel, thomasfosfat och kalisalt tillsätts, hvarjämte matjord måste tillföras om matjordslagret ej är tillräckligt djupt.

Bäst är att i sådant fall, begagna platsen ett par år till potatisodling. Luckrings- och fyllningsämnen kunna då hemforslas vintertiden, och hvarje höst en god kalkning och gödning påföras nämligen pr kv.-meter 50 liter (25 kg.) brunnen kreatursgödsel eller 20 kg. bästa torfmullspudrett; 800 gram thomasfosfat eller fint benmjöl eller också 400 gram 20 % superfosfat, 350 gram kainit eller 120 gram 37 % klorkalium samt om jorden är kalkfattig cirka 1 liter släckt eller 1½ liter kolsyrad kalk allt eftersom jorden är mer eller mindre styf och kalkfattig.

Är jorden emellertid i god växtkraft kan svagare gödning vara tillräcklig, beräknad pr kv.-meter till 25 liter (15 kg.) brunnen gödsel, samt i proportion af öfriga ämnen efter ofvannämnda gödning.

Hvarje höst djupgräfväs jorden ända till alfven eller 60 cm. om matjorden är djupare, öfver hela den plats, som

dvärgträdsplanteringen skall intaga eller till en yta af minst 2 meters diameter om de skola tjäna till underplantering mellan större träd eller stå på enstaka platser.

Efter sista potatisskörden gödslas och omgräfvjes jorden för sista gången, hvarefter plantering sker följande vår. Att upptaga smärre gropar, fylla dessa med god jord och gödning är alldeles förkastligt och endast en nödhjäl, ty sedan rötterna efter några år genomväft den goda jorden och utsugit den komma träden att lida nöd, tvina, och gå inom kort sin undergång till mötes.

Genom ofvannämde jordberedning luckras och rensas jorden samt erhåller en god grundgödning, hvarefter träden med bästa framgång kunna planteras.

3:o) *Läge.* Bör vara öppet för sol och luft men skyddadt för våldsamma stormar. Den lifgivande solen måste hafva tillträde, dels att uppvärma jorden, dels trädens grenar och blad, som därigenom lifligare bearbeta de från rötterna upptagna safterna. I instängd och kvalmig luft trifvas träden ej, fördraga då bättre ett blåsigt läge.

II. Plantering och beskärning.

1:o) *Afstånd vid plantering.* Är jorden välberedd och god så att träden komma att växa kraftigt, böra afstånden dem emellan icke tagas för knappa. Har grundstammen icke blifvit vid omskolningen rotbeskuren, fordrar den äfven i så fall mera utrymme än äljes. I allmänhet kan 3 meters afstånd i förband anses tillräckligt. I kanten af grönsakssängar bör afståndet helst tagas $3,3$ till $3,5$ meter, på det ej grönsaksväxterna för mycket må lida genom trädens beskuggning och dropp från dem. Skola träden stå på rabatter kunna de nöja sig med $2,2$ till $2,5$ meters afstånd, då de hafva fritt utrymme åt sidorna.

I god kraftig jord är ett 7 à 8-årigt kraftigt dvärgträd vanligen 3 meter högt med en krona af omkring 2 meters genomskärning och kan bära 20—30 kg. frukt.

Planterar man därför för tätt eller trångt få träden icke tillräcklig näring under senare delen af sin tillvaro, de nedre grenarne bli kala, fruktskörden förminsas, frukterna blifva mindre och sämre samt afkastningen öfver hufvud föringad.

2:o) *Plantering.* Dvärgträd planteras så tidigt ske kan om våren, alltid så djupt i jorden att ympningsstället kommer i själfva jordytan, då rötter äfven utvecklas från den under jorden befintliga rothalsen, men likväl på inga vilkor så att denna punkt kommer under jordytan. Kan därvid våt torfmull genomfuktad med svagt gödselvatten rikligen inblandas i jorden är detta af aldra största fördel.

Jorden bör kring rötterna fast och väl tilltryckas och vattnas, hvilket är af väsentlig vikt, ty stå de löst i jorden torkar denna lätt ut. Till förekommande häraf bör jorden täckas rundt omkring trädet i slutet af maj eller början af juni, då jorden börjat torka, med ett lager färsk kreatursgödsel af 8 cm:s höjd samt 40 à 50 cm:s radie från stammen utom närmast densamma, där torfströ i stället användes.

En sådan betäckning skyddar jorden mot uttorkning under lång tid äfven i stark torka, men måste om jorden under betäckningen visar sig torr genomfuktas med vatten.

Ett godt medel att bevara nyplanterade träd mot uttorkning är äfven att bestryka stam och grenar strax efter utplanteringen med en salfva af hälften tort finstött ler och hälften halmfri färsk kogödsel, blandadt med litet nöthår för att bättre hålla tillsammans.

3:o) *Trädets ålder vid planteringen.* Det unga dvärgträdet bör vid planteringen hälst icke vara mer än 2 år gammalt och förädlingen alltså 1 år, man blir då i tillfälle att beskära det på förmånligaste sätt, hvilket däremot icke kan ske om det såsom äldre inköpes. Är förädlingen

äldre och trädet större vänjer det sig ej så lätt vid sin nya plats och bär frukt mera sent. Af ett-åriga förädlingar är man också i tillfälle bättre välja ut kraftiga och väl utvecklade unga träd och förkasta de svaga; äldre kunna åter vara beskurna i gammal ved, hvilket omöjliggör att bedöma deras ålder och ju äldre de äro desto mera gränsa de till s. k. öfveråriga träd, hvilka alldeles böra förkastas.

4:o) *Beskärning.* Vid utplanteringen på trädets plats om våren afskäres den ettåriga förädlingen ungefär hälften eller något mera af sin längd, så att 50—60 cm. af stammen med 4, högst 6 goda ögon lämnas kvar att utväxa och bilda krona och den därunder blifvande stammen får en höjd af 25 à 30 cm. De från ögonen utväxta skotten sitta i allmänhet täml. likformigt fördelade kring stammen om förädlingen är väl uppdragen och någon vidare åtgärd att rikta dem behöfves vanligen icke. Stammen afskäres ofvanom det öfversta ögat af dem, som skola lämnas att utväxa, så att en 10 à 15 cm. lång topp kvarlämnas, hvars ögon afskäres, utom ett på midten på motsatta sidan mot toppknoppen, hvilket kvarlämnas till saftsugare till dess toppögat utvecklat sig. Vid denna topp uppbindes sedan det utväxande toppskottet med ett bredt bast, medan det ännu är mjukt, för att riktas rakt uppåt till dess det vunnit nog stadga.

1:o) **Dvärgäppleträd.** För dessa är ofvannämnda beskärning allt hvad som behöfves och man lämnar nu det lilla trädet helt och hållet utan vidare beskärning eller pincering. Sommarpinceringen tärer isynnerhet på dessa småträds lifstråd. På sin höjd förkortas sådana skott, som växa allt för långa i jämförelse med de öfriga med en fjärdedel till en tredjedel af sin längd men äfven detta är i allmänhet onödigt och all fortsatt beskärning försvagar trädet, som sträfvar att ersätta de förlorade skotten med nya, samt alstrar därför ved i stället för frukt, trädet anstränges, dess lifslängd förkortas och frostfaran ökas. Blir kronan i en framtid för tät och full af löf så att sol, luft

och rägn ej däri fritt kunna intränga, kunna de svagaste och mäst umbärliga grenarne utgallras. Ljus och luft måste hafva tillträde till kronans inre, ty endast i så fall bildas fruktved och frukt.

2:o) **Dvärgpäronträd** åter beskåras under de 2 à 3 första åren i pyramidform i likhet med högstammiga träd men lämnas därefter orörda med samma iakttagelser som för äppleträden.

3:o) **Dvärgplommonträd** beskåras i likhet med dvärgäppleträd.

4:o) **Dvärgkörsbärsträd** förädlade på fågelbär beskåras äfven i likhet med dvärgäppleträd, men af Ostheimer—Weichsel, som vanl. håller sig i buskform, kunna rotäktade dvärgträd uppkvastas af rotskott utan förädling. Sidokvistar och skott nedanför den blifvande kronan borttages försiktigt med $\frac{1}{3}$ hvarje halfår i juli och november; föröfrigt behöfva körsbärsträd ingen beskärning annat än rensning och gallring.

III. Dvärgträdens skötsel.

1:o) *Fruksättning.* Vanligen börja dvärgträden bära frukt 3 à 4 år efter plantering, men en del äfven 2:dra året därefter. Under de båda första åren efter planteringen är öfverhufvud all fruksättning mattande och bör ej tillåtas, till och med om trädet i öfrigt drifver kraftiga vedskott, utan fruktämnena böra bortklippas eller på sin höjd ett eller annat kvarlämnas till utbildning, för att se huru frukten artar sig. Men äfven under de första åren sedan trädet inträdt i den åldern, då det i regel bör bära frukt, må ej tillåtas att frukterna blifva så talrika att trädets tillväxt därpå lider. Är därför ett sådant ungt träd

öfverlastadt med fruktämnen bör $\frac{1}{3}$ t. o. m. $\frac{2}{3}$ bortgallras, hvarvid de största och bäst utbildade kvarlämnas. Därvid bör äfven gallringen uppskjutas till dess karten uppnått hasselnötters storlek och det tydl. visar sig, hvilka fruktämnen som hafva öfvertaget då man bortgallar de mindre, $\frac{1}{3}$ isänder med 14 dagars mellantid, därvid häldre ett och ett lämnas på hvarje ställe, än flera tillsammans i flock. Huru mycket af karten, som i hvarje fall bör bortgallras, beror af många omständigheter såsom af kartens mängd, trädens styrka och jordens näringsförmåga, om flera eller färre anses kunna näras af sortegendomlighet, jordens fuktighetsgrad, då i torr jord trädet ofta själf afstöter de öfverflödiga fruktämnena som det ej förmår nära och utbilda, vidare af fruktens ökade värde genom storlek och utbildning då t. ex. 300 smärre och sämre utvecklade frukter, som lämnas utan gallring ofta äro långt mindre värda än 100 frukter, som efter gallringen få samlad kraft att utveckla sig till större fullkomning och vid skörden uppnå ej långt ifrån samma vikt som de 300.

Hufvudsyftet bör dock alltid vara att spara trädets krafter, hvarföre i regel bör gälla att häldre gallra för mycket än tvärtom.

Däremot bör aldrig gallring företagas genom bortplockande af blommen, ty utom att man då ej tydl. kan urskilja hvilka fruktämnen äro starkast och böra kvarlämnas, försvagas fruktskottet hvarå blommorna sitta, ty dessa värka såsom saftsugare för den lilla fruktkvisten till dess den eller de vid dess bas sittande knopparne äro utvecklade och öfvertaga denna uppgift, hvilket sker vid den tid karten tydl. utvecklat sin storlek och styrka.

Genom sådan ändamålsenlig fruktgallring skonas trädet och dess lifskraft bevaras för framtiden, emedan genom fruktens aflägsnande vedens sunda och kraftiga utveckling i ungdomen befrämjas, en sak som är af utomordentlig vikt för trädets framtida fruktsättning och rika bördighet, hvar emot det äljes öfveranstränges, dess kraft försvagas och ett

träd hvars krafter uttömmes genom öfvermått af fruktalstring hämtar sig aldrig därefter fullkomligt utan bördigheten nedsättes, trädet mattas och åldras i förtid.

I synnerhet på torr jord och om jorden är otillräckligt fuktig är sådan gallring angelägen emedan äljes trädet själf nödgas utföra detta arbete.

2:o) *Gödning*. Så länge ett träd växer kraftigt och sundt men ej satt frukt behöfver det ingen gödning. Sedan trädet åter börjat att mera regelbundet lämna frukt måste det erhålla näring genom god gödning minst hvar 3:e år samt kalkning, om jorden är kalkfattig — se ofvan, under jordens beredning!

Bästa gödning är kreatursgödsel, så mycket brunnen att den har ett späckigt utseende och allt strö däri är förmultadt, jämte artificiella gödningsämnen och kalk, hälst mild kolsyrad kalk. Äpplen och stenfrukter äro i synnerhet tacksamma för kalk.

Gödningen utbredes öfver hela den med dvärgträd planterade ytan eller rabatten och nedspadas. Stå träden enstaka på särskilda platser eller såsom mellanplantering under kronträd, uppgräfvades kring trädet en ring på 30 till 50 cm:s afstånd från stammen allt efter trädens storlek, sträckande sig något utom omkretsen för kronans yttersta spetsar och till det djup att små rötter visa sig, och i denna graf utbredes gödningen, hvarefter jorden öses öfver och omarbetas med gödningen.

Bästa tiden för en sådan gödning är efter löffällningen så länge jorden kan grävas och ej är frusen.

Kreatursgödsel som kvävegödning är utan gensägelse den bästa då den ej blott bibringar jorden god och naturlig näring utan äfven värmer och luckrar den samt ökar matjordslagret, hvarigenom rötternas värksamhet i hög grad stärkes och ökas. Utbytes däremot kvävegödningen mot chilisalpeter eller svafvelsyrad ammoniak, fattas helt och hållet hos dessa den naturliga gödselns egenskaper, hvar-

före dessa ämnen endast i brist på naturlig gödsel böra ifrågakomma eller ock såsom hjälpgödning, under år då naturlig gödsel ej kan åstadkommas.

Af chilisalpeter gifves då i ersättning för god gödning 350 gram och som svagare gödning 175 gram pr kv.-meter däraf $\frac{1}{3}$ i pulverform så tidigt på våren som jorden reder sig $\frac{1}{3}$ löst i vatten sedan växtligheten kommit i gång och sista tredjedelen löst i vatten 3 à 4 veckor senare.

Af svafvelsyrad ammoniak gifvas samma mängder i pulverform hälften på hösten och hälften på följande vår.

Öfriga artificiella gödningsämnen jämte kalk pöföras och nedspadas alltid på hösten samtidigt med gödseln. *)

3:o) *Vattning och flytande gödning.* Ehuru dessa åtgärder visserligen äro af stor nytta medföra de dock så stora kostnader, besvär och arbete att detta knappt lönar sig, hvarföre de då det gäller större fruktodlingar icke gärna kunna komma i fråga, utan den flytande gödningen utlämnas och vattningen öfverlätes åt naturen. Man skall fatta detta tydligare om man besinnar att vätskan måste gifvas så ymnigt att den fullständigt nedtränger till och genomfuktat jorden kring rötterna samt att om jorden är torr, härtill erfordras 30—40—50 liter vatten 2 à 3 dagar å rad pr träd.

Den kan sålunda blott komma ifråga för enskilda träd eller ett mindre antal, såvida man ej är i den lyckliga belägenheten att äga tillgång till vattenledning och blott behöfva påskrufva munstycket.

Skall man emellertid vattna eller förena vattning med flytande gödning, bibringas sådan bäst genom gödselvatten utspädt med 4 gånger till mängd vatten eller en lösning af s. k. fullständig trädgårdsgödning betecknad med A G, som gifves i tre omgångar under tiden för källossningen till början af juli med 20 gram pr kv.-meter af jordytan,

*) För gödning i hvar tredje år beräknas pr kv.-meter 25 liter gödsel, 60 gram chilisalpeter, 75 gram thomasfosfat och 100 gram klorkalium.

hvarje gång löst i så mycket vatten att jorden fullständigt genomfuktas ända ned till rötterna eller ännu hällre en lösning af 10 gram 1 gång i veckan från maj till juli under 8 veckor.

I synnerhet äro träden tacksamma för vattning eller flytande gödning kort före blomningen, ty under denna tid behöfva de mycken fuktighet.

Vattningen eller tillförandet af den flytande gödningen sker bäst genom att med en smal spade eller jordborr upptaga 5 à 6 hål under kronans omkrets till 45 cm. djup, hvori vätskan gjudes så länge jorden dricker in eller också kunna grofva dräneringsrör nedsättas i hålen och vätskan gjudas i dem upprepade gånger hälst så länge till dess att den slutligen blir stående i rören och blott mycket långsamt utsipprar.

Ett sätt att bedöma huruvida jorden är i behof af vatten är att taga en handfull jord upphämtad från 45 cm:s djup och krama den i handen, håller då jordklimpen tillsammans och bibehåller sin form utan att falla sönder när handen öppnas, är jorden tillräckligt fuktig och behöfver intet vatten, håller klimpen ihop en kort stund och därefter falla isär, behöfver jorden något vatten ehuru mindre, men faller klumpen genast sönder så snart handen öppnas, är jorden i stort behof af vatten. Det är isynnerhet under den heta och torra tiden i juli—augusti som träden lida brist på vatten.

För att bevara de grundgående rötterna att under långvarig torka och varm väderlek lida nöd bör ej försummas att såsom ofta nämts för nyplanterade träd täcka jorden under kronan med ett godt lager färsk kreatursgödsel innan jorden uttorkat eller i brist härpå med vått torfströ då man ej kan åstadkomma vattning. Sådan täckning går fort och lätt och en gång gjord är man fri från dylikt arbete.

IV. Underkultur, rensning och luckring.

Dvärgfruktträd böra helst fritt få disponera sin plats och skötas för sig utan intrång af andra växter emedan först på det sättet jorden kan hållas fullständigt öppen, lucker och ogräsfri samt luft, sol, regn, och dagg obehindrad nedtränga och komma rötterna tillgodo, hvilket isynnerhet under knoppbildningen för ett följande år eller i aug.—september är af största vikt.

Jorden bör därför för yngre träd luckras och rensas en gång i månaden, 1:a gången kort efter blomningstiden, och för äldre träd åtminstone 3 gånger om året eller strax på våren, i början af juli samt oktober. Efter ett starkare regn då jorden vanligen packar sig och bildar skorpa bör ytan genast luckras in så snart jorden hunnit torka.

Vid större planteringar får man nöja sig med att hålla det s. k. kronplanet öppet eller den del af jorden under kronan hvars gräns ligger under de längst utskjutande grenspetsarne eller minst 2 meter i diameter för äldre träd, den öfriga jorden insås bäst till flerårig gräsvall för att hindra ogräs att taga öfverhand. Kronplanet omstickes i så fall 15 à 20 cm. djupt en gång i början af juli och en gång i slutet af oktober, hvarvid jorden vändes i torfvor så att gräset kommer med toppen ner i botten sedan en grundrensning gjorts först på våren.

I allmänhet vill man dock draga nytta af jorden mellan dvärgträden, åtminstone den första tiden medan träden äro små eller 4 à 6 år, hvartill en underkultur

af lägre och tidiga växter i glest stånd ganska väl lämpar sig, såsom tidiga läge arter eller bönor, tidigaste potatis, som förut lagts att förgro eller snittblommor, hvilka alla omsorgsfullt skötas med kupning, luckring och renhållning från ogräs, samt i augusti kunna skördas för att lämna jorden fri. Men äfven fleråriga växter, såsom smultron hvilkas tid efter 4 à 5 år är ute, kunna med fördel odlas om jorden är god. För potatis, snittblommor och smultron måste för hvarje höst gifvas någon gödning, minst i likhet med den svagare gödning som ofvan är upptagen vid jordens beredning för dvärgträdsodling, därvid smultron endast med kreatursgödsel, jämte någon kalkning om jorden är kalkfattig, baljväxter behöfva däremot ingen gödning.

All underplantering måste göras mycket gles, så att ej blast eller bladvärk för mycket utestänger sol och luft eller hindrar jordens luckring. Låga baljväxter kunna äfven längre fram odlas som underkultur emedan dessa såsom kväfvesamlande bidraga att skaffa jorden näring men i så glesa rader att jorden emellan dem hålles väl lucker och ogräsfri.

1:o) *Frukt och fruktskörd.* Äro träden tyngda af frukt måste de stödjas, isynnerhet i blåsigt läge. Ett lätt och godt sätt härför är att med en bill på ett litet afstånd från stammen uppstöta ett hål, sedan man med en smal hacka undersökt att ej någon större rotgren kommer att såras eller splittras, och i hålet fast nedstöta en stadig stång, först genomborrad af gröfre hål på c:a 30 cm:s afstånd, rätvinkligt korsande hvarandra, genom hvilka släta enkäppar indrifvas, som nå ut bland grenarne eller fastspika smala ribbor i samma riktning sedan deras kanter blifvit affasade, hvilka då peka i alla riktningar och vid hvilka grenarne med breda, mjuka bast- eller halmband fastbindas.

Stammen fästes likaledes med 2 à 3 band vid stängen. Träd som ej vilja sätta frukt utan fortfara att skjuta

vedskott böra vattnas, såsom ofvan vid vattning är nämt, med en lösning pr kv.-meter af 25 gram superfosfat eller 25 gram fosforsyradt kali, betecknad med P. K., i tre omgångar under sommaren eller hällre 10 gram pr kv.-m. under maj till juli.

Har ej sådan fosforsyregödning åsyftad värkan bör trädet omympas med en bördig och gifvande sort.

Fruktskörden bör å dessa träd, där den är lätt åtkomlig alltid ske med den största aktsamhet och nedplockas med händerna i flata korgar. Frukten är mogen då den lätt släpper sitt fäste vid böjning eller lindrig vridning och skörden bör utföras i ett par omgångar, först de lägst sittande på södra sidan, de öfriga en vecka senare. Sommarfrukt skördas bäst tidigt på morgonen medan frukten ännu är fuktig af dagg då den blir finast, höstfrukt bör skördas, den tidigare en vecka före mognaden, senhöstfrukt åter lämnas kvar tills den är väl utbildad och fruktstjälken lätt släpper, bör behandlas liksom vinterfrukter, dock i alla händelser vara skördad innan löffällningen på allvar börjar eller om frukten börjar mera talrikt att falla.

Päron böra aldrig lämnas att mogna på trädet utan skördas någon tid före mognaden och lämnas att mogna på lager. Höstpäron skördas medan köttet ännu är fast och sedan kärnorna börjat svartna.

Plommon och **körsbär** lämnas att fullständigt mogna på trädet och nedtagas därför så sent som möjligt.

2:o) *Omympning*. Visar sig trädet ofruktbart men i god växtkraft, eller bär små och dålig frukt, bör det omympas. Ingen annan form af fruktträd låter så lätt, hastigt och säkert samt med bättre resultat omförädlas sig. Förädlingen sker då vanligen så att alla grenarna skarpt skäras tillbaka tidigt på våren och *en* ympkvist insättes i hvarje samt bära vanligen frukt 2 år efter förädlingen. Alla sidoskott, eller skott från gamla stammen under förädlingsstället, bortskäras efter hand och om kronan blir för tät, gallras den på de svagaste och mest umbärliga grenarne.

V. Öfrig vård

består i att söka skydda träden mot de olägenheter, som kunna uppstå genom vidriga väderleksförhållanden, sjukdomar och skadedjur.

1:o) *I stormigt läge* måste de med ett säkert streck fastgöras vid en i marken fast nedslagen påle åt det håll hvarifrån stormarna komma och under strecket lägges kring stammen en mattbit för att skydda barken från att såras.

2:o) *Snöskador.* Under snörika vintrar kan snön i sådan mängd hopa sig kring träden att då den smälter och sjunker ned, grenar och skott bräckas och fläckas eller lösryckas, lämnande hela stammen kal och förstörd.

Så snart därföre snön börjar nå upp till kronan bör den fast tilltrampas kring trädet eller om den är lös rakas eller skyfflas ut.

3:o) *Okälad mark* kan också bli till skada för träden om marken då snön faller är otillräckligt kälfrusen eller t. o. m. ofrusen. Trädet börjar då för tidigt på våren utveckla sina knoppar, så att dessa sedan tillintetgöras vid vårfrosterna. * I sådant fall bortskottas snön skyndsamt i kronplanet, som hålles öppet på det marken må lämnas tillfälle att väl kälfrysa innan nytt snöfall täcker densamma.

I lägen utsatta för senfroster bör af samma orsak kronplanet, sedan det väl kälfruset, täckas med halm, sågspån, kolstybb eller ris, som aftages så sent på våren att kälén kvarhålles i marken och hindras trädet att komma i vegetation och utveckla sina knoppar, innan dessa äro säkra för att ej af senfroster förstöras.

4:o) *Ympsvulst* förekommer ofta å dvärgträd vid ympningsstället då ympen växer kraftigare än grundstammen. I allm. är detta af mindre betydelse men kan häfvas genom att svulsten längsefter upprispas med en knifspets genom barken intill bastet tidigt på våren i flera rispor rundt omkring svulsten, hvarefter en jordkupa upplägges öfver risporna och jorden hålles fuktig genom spritning och täckning, då rötter utvecklas ur ympsvulsten.

Isynnerhet är detta att rekommendera för svagväxande päron, förädlade på kvitten.

5:o) *Rotskott eller tjufvar* böra genast så snart de uppträda noga bortskäras tätt intill deras ursprung så att om möjligt icke någon bit blir kvar, uppstå därvid större sår öfverfaras de med ett varmt järn och bestrykas med en salva af 200 gram beck och 15 gram svinister, eller 15 gram tjock terpentin och 10 gram talg sammansmälta.

6:o) *Maskstungen frukt*. Bästa radikalmedlet här emot är att före den 1:a aug. eller innan larverna krupit ut afplocka all maskstungen frukt samt koka den och alltid omsorgsfullt uppsamla all fallfrukt och behandla den på samma sätt.

Ett annat kraftigt medel är att duscha träden med kejsargrönt $\frac{1}{2}$ gram samt $1\frac{1}{2}$ gram siktad kalk pr liter vatten, som duschas öfver blommor och fruktämnen med finaste stril vid solnedgången inom en vecka efter det blombladens hufvudmängd fallit, då ståndare och pistiller torkat i hufvudmängden af blommorna. Uppskjutes duschningen längre, hinner den lilla ur ägget framkomna larven äta sig in i fruktämnet och är då oåtkomlig för vätskan. Efter 10—12 dagar förnyas duschningen för senare kläckta larver.

7:o) *Bladlöss och parasitsvampar*. Där sådana uppträda, duschas träden efter löffällningen mot de förra med fotogenemulsion i spädning af 1 del emulsion på 4 å 5 delar vatten, mot de senare med 3-procentig köppar-

kalklösning och senare på hösten duschas träden med kalkmjölk af 50 gram siktad kalk pr liter vatten.

Följande vår i april eller ock strax innan knopparna spruckit ut duschas ånyo med samma medel, men med blott 2-proc.-tig kopparkalklösning och efter det knopparne spruckit, men före blomningen med 1 proc. kopparkalklösning mot parasitsvampar, och mot bladlöss duschas med fotogenemulsion i samma spädning som ofvan så snart tecken till larver tidigt på våren visa sig i april eller maj innan knopparne öppnats samt 8 à 10 dagar därefter med samma medel eller ännu häldre 1 proc. lysollösning.

Uppträda det oaktadt svampar och ohyra under sommaren, duschas ånyo med $\frac{1}{2}$ -procentig kopparvitriollösning mot de förra, samt 1-proc.-tig lysol, eller fotogenemulsion i spädning af en del på 10 delar vatten mot de senare hvar 8:e eller 14:e dag, allt efter deras styrka och mängd.

8:o) *Skroflig bark* skrapas och borstas på våren, hvarefter träden besprutas med kalkvälling.

Med sådan odling skola dvärgträden med all säkerhet trifvas och bära frukt samt lämna god afkastning.

Därvid bör dock märkas att välja härdiga och goda sorter efter mer eller mindre gynsamt läge och jordmån, ty om ömtåliga och fina fruktträd planteras under för dem ogynsamma förhållanden blifva de dels ofruktbara dels deras frukter dåligt utvecklade.

Men fruktens utbildning till dess bästa beskaffenhet beror också i hög grad på väderleken under året, så att i ett godt fruktår samma frukt, som kan hänföras till 1:a klassen, i ett dåligt år knapt kan hänföras till 2:a.

I nästa afdelning skola vi nämna ett urval af härdiga och bördiga dvärgfruktträd passande för odling i fritt fält.

II.

Urval

af härdiga och bördiga dvärgfruktträd för odling å
fritt och öppet fält.

I. Sommarfrukt

mognar i aug.—september, håller sig helt kort, högst en
vecka.

Äpplen.

1:o) *Transparente blanche*. Trädet friskt, ovanligt bör-
digt, äfven på mindre gynsam plats, bär redan som ungt.
Frukt 1:a klass, stor, vit, något toppig, ofta genom-
skinlig, vacker, ett bland våra finaste sommaräpplen, mog-
nar i augusti, håller sig helt kort; är af de tidigaste
sommaräpplen och mognar ett par veckor tidigare än hvit
astrakan.

2:o) *Hampusäpple*. Trädet svagväxande med spens-
liga grenar men dock friskt och härdigt samt jämt bör-
digt. Frukt 1:a klass, då den är väl utbildad odispu-
tabelt den ädlaste och finaste af alla våra sommaräpplen,
medelstor, plattrund, gröngul med svagare röd strimning
på solsidan, fin, mognar i augusti—sept., håller sig helt

kort; kött löst, ymnigt saftigt, smältande, med fin vinsötsyrslig smak, skal tjockt och fast. Bör få utvecklas till sin fulla mognad på trädet, eller, som det heter, "ätas från trädet".

I soligt och varmt läge och på god plats utbildas frukten till ofvanstående beskaffenhet, i skuggigt läge, eller allt för fet jord, får det en sämre smak, blir mera surt och hårdt i köttet och knappast mer än 2:a klassens frukt.

3:o) *Hvit astrakan*. Gammal välkänd frukt. Trädet kraftigt och friskt, åtminstone i västra Sverige samt mycket bördigt. Frukten 1:a klass, medelstor, rundad, gulhvit, sällan med svag rosenfärgad strimning på solsidan; kött fint, mycket saftigt, sötsyrligt, klarfläckigt, nästan helt och hållet klart i varma år; mognadstid sept.

4:o) *Arvidsäpple*. Trädet friskt och kraftigt samt bördigt. Frukten 1:a klass, medelstor, rundad, stundom sned, med glatt glänsande yta, fin, saftig med angenäm vinsmak, ofta klarfläckig eller genomskinlig, mognar i aug.—september.

Kallas äfven Tynnelsö Arvidsäpple eller Arvidsastrakan.

5:o) *Skvosnoj Nalif*. Är en rysk äpplesort, som varmt förordas af hr Ringius, Piteå, för sin hårdighet och tidiga löffällning, hvarigenom skotten tidigt mogna ut och motstå det hårda klimatet långt uppe i Norrland ända till Piteå, således antagligen af högt värde äfven för andra orter i vårt land med sträff och kallt klimat. Trädet storväxt, ovanligt härdigt och rikt bördigt. Frukt något under medelstorlek, rundad, fin, kantig, gulaktigt hvit, undantagsvis med röd flamma på solsidan, ofta klar och ädel samt då af 1:a klass, äljes närmande sig 2:a klass; kött hvitt, saftigt, mildt vinsötsyrligt, utmärkt välsmakande, mognar i slutet af aug. eller i september.

Päron.

6:o) *Doyenné Juillet*. (Julipäron.) Växt medelmättig, trädet mycket bördigt. Frukten 1:a klass, liten

eller medelstor, konisk, saftig, söt, mycket tidig, kanske den tidigaste päronsorten.

7:o) *Lindhults päron*, har sitt namn efter Lindhults trädskolor pr Långås, där det uppkommit. Trädet växer svagt och spensligt men är fullt härdigt och bördigt. Frukten 1:a klass, medelstor, grönbrun, mycket saftig, söt och fin, bör skördas före mognaden och efter mogna på lager, torkfrukt, mognar i september.

8:o) *Windsor*. Trädet storväxt, kraftigt samt rikt bördigt. Frukten 2:a klass, stor regelbunden, ljusgrön med rödbrun flamma; kött gulhvitt, saftigt med behaglig sötsyrlig smak, mognar i september.

II. Sensommarfrukt

mognar i september—oktober, håller sig i 2 à 3 veckor.

Äpplen.

1:o) *Säfstaholms äpple*, mera smärt och spensligt växt, likväl friskt, fullt härdigt och som dvärgträd ganska bördigt. Frukt 1:a klass, medelstor, täml. rund, vitgul med blodröd strimning, i varma år nästan blodröd hela frukten, samt klar eller klarfläckig, saftrik och af ädel smak, vårt bästa sensommaräpple, mognar i september, håller sig 2 à 3 veckor.

2:o) *Klaräpple*. Trädet storväxt, friskt och starkt, rikt bärande. Frukten 2:a klass, bredt rundad, kantig, gröngul med ljusgröna prickar och svag rodnad på solsidan, fast, friskt, sötsyrlig, klart genomskinlig i varma somrar; mognar i slutet af september eller oktober, håller sig högst ett par veckor.

3:o) *Hornsbürgsäpple*. Trädet ej stort men friskt och öfvermåttan rikbärande. Frukten 2:a till 3:e klass, medelstor, rund, halmgul med ljusröda strimmor öfver större delen af frukten, lös, saftrik, mildt sötsyrlig, mognar i september, håller sig högst ett par veckor.

4:o) *Hvitgylling eller Virginiskt Rosenäpple*. Trädet friskt, storväxt, särdeles rikbärande. Frukten 2:a klass, medelstor, konisk ljusgul, eller gulvit, med hvita prickar och stark doft, lös, sötsyrlig, utmärkt till gelé- och kompottbereidning, mognar i sept., håller sig 2 à 3 veckor.

Päron.

5:o) *Flemish beauty*. Trädet storväxt och friskt, rikt bördigt. Frukten 1:a klass, täml. stor, välbildad, blank, gråbrun med vacker karmosinflamma och strimning å solsidan, mycket vackert, saftflödande, nästan smältande, mycket sött, utmärkt torkfrukt, mognar i okt., håller sig 2 à 3 veckor.

6:o) *Ärkehärtigpäron*. Trädet storväxt och friskt samt mycket bördigt. Frukten 2:a klass, öfver medelstorlek, ofta nära äggformig, ljusgrön, något gulnande, med små röda strimmor och grön punktering; kött groft, men saftigt, mognar i sept., håller sig 2 à 3 veckor.

7:o) *William Bonchretien*. Trädet bördigt och redan i unga år bärande samt af liflig växt i god jord, bör dock gärna erhålla en varm, skyddad plats och bördig jord. Frukten 1:a klass, ett af våra finaste päron, stor ljusgul smältande, rikt kryddig och vacker rödstrimning på solsidan, mognar i sept., och håller sig in i oktober.

III. Tidigare höstfrukt

mognar i september—oktober och håller sig en högst två månader.

Äpplen.

1:o) *Josefineräpple*. Trädet rätt starkväxande, täml. bördigt, bär rikt, vanl. hvartannat till 3:e år. Frukten 1:a klass, öfver medelstorlek, något toppig, vitgul eller vitgrön, med scharlakansröd flamma öfver större delen af frukten, rikt saftig med upphöjd ädel kryddsmak, utmärkt vacker, blir bäst utbildad i varmt och skyddadt läge och god jord, mognar i sept.—okt. och håller sig stundom till jul och nyår.

2:o) *Oranieäpple*. Trädet kraftigt, oömt och starkväxande, friskt och utmärker sig för sin stora bördighet, bär rikt nästan hvarje år. Frukten 2:a klass, ej fullt medelstor, något plattrund, vitgul med små ringlade prickar å solsidan, sällan rodnande, mjäll och saftig med söt kryddighet, uppfriskande, under varma somrar klarfläckig, en af våra bästa 2:a klassens frukter, i goda år närmande sig 1:a klass, god bordsfrukt, mognar i sept. och håller sig stundom till jul.

3:o) *Ringstadsäpple*. Trädet medelstort, friskt och kraftigt växande samt rikt bördigt. Frukten 2:a klass, medelstor, kort rundad, något toppig, grön gul till bottenfärgen med mörk rödbrun flamma och strimning öfver större delen af frukten, mjäll, sötsyrlig, stundom med rätt angenäm kryddsmak. god torkfrukt, mognar i okt. och håller sig till i dec.

4:o) *Charlamowsky*. Trädet kraftigt och starkväxande, mycket härdigt, samt mycket rikbärande redan som ungt. Frukt 2:a klass, medelstor eller däröfver, rund, något högbygd, vitgul eller vitgrön, stark rödstrimning öfver större delen af frukten, fast, med syrlig vinsmak och egendomlig kryddsmak, en i alla afseenden god frukt, utmärkt torkfrukt, mognar i sept. håller sig in i nov.

Päron.

5:o) *A. W. Mollke*. Trädet växer mycket sakta de 2 första åren men därefter raskt och bär frukt, bör gärna få en varm och skyddad plats och bördig jordmån. Frukten 1:a klass, stor, gråbrun med rostfärg, saftig och fin, mognar i okt. håller sig till nov.

6:o) *Louise bonne*, eller *Louise bonne d' Avranches*. Trädet kraftigt och mycket bördigt. Frukt 1:a klass, medelstor, lång, gulgrön med mörkröd solsida; kött gult, fint, saftigt och smältande, mognar i okt. håller sig till i nov.

7:o) *Fulleröpäron*. Trädet växer friskt och kraftigt samt rikt bördigt. Frukten 1:a klass, stor, regelbunden med lång och stark stjälk, ljusgrön med rödbrun strimmig flamma; kött nästan smältande med behaglig sötsyrlig saftighet, ypperlig torkfrukt, mognar i sept. håller sig 1 månad.

IV. Sen höstfrukt

mognar i oktober och november, håller sig 2 à 3 månader.

Äpplen.

1:o) *Kinekulle Kaniker* eller *Hösthampus*. Trädet af medelmåttig växt men friskt och bördigt. Frukt medel-

stor och däröfver, i godt läge rund eller plattrund, kantig och ojämn, gulgrön, solsidan med lätt gulröd eller ljust roströd flamma utan strimming, stundom med glesa större rostbruna eller röda punkter; kött hvitt eller gulhvitt, fetaktig yta, tjockt skal, och fin doft, mognar i okt.—nov. och håller sig godt till medio eller slut af januari med slät och frisk yta, då ofta annan vinterfrukt samtidigt skrumpnar.

Fruktens beskaffenhet är dock mera än andra sorter föränderlig efter växtplats och årets väderlek. Under gynsam åar och i varmt läge uppnår den en sådan fullkomning att den måste hänföras till de yppersta bland 1:a klassens frukter och gör då utan gensägelse skäl för namnet Höst-hampus, emedan den i många afseenden påfallande liknar Hampusäpplet. Köttet blir då löst, läckert, saftigt och smältande, fint aromatiskt, vinsötsyrligt, samt öfverträffas i detta tillstånd knappast af något annat vinteräpple, och det tjocka och fasta skalet påminner starkt om Hampusäpplet.

Under mindre fördelaktiga åar och i sämre läge måste frukten räknas till 2:a klass, blir mycket mindre, med fastare, mera syrligt och mindre smältande kött.

2:o) *Cox pomona*. Trädet friskt, härdigt och mycket bördigt, tidigt och jämt bärande. Frukten 2:a till 1:a klass, stor, ojämn och kantig, gröngul med rödt, mycket vacker och välsmakande, mognar i okt.—nov., håller sig till dec.—jan., stundom in i febr.; god hushålls- och salufrukt, värd att odlas i större antal.

3:o) *Hawthorndon*. Trädet af medelmåttig växt dock mycket härdigt, äfven i kallare lägen, bär redan som ugnat och ofta så rikt att frukten måste starkt gallras. Frukten 2:a till 3:e klass, täml. stor, plattrund, hvit eller gulgrön med svagare röd flamning å solsidan, mycket vacker; kött hårdt, fint, hvitt, vinsötsyrligt; utmärkt hushålls- och salufrukt, mognar i okt. och håller sig till i dec.

4:o) *Kafvelsäpple*. Trädet storväxt, friskt och starkt, härdigt och mycket bördigt. Frukten 2:a klass, mycket stor, egendomligt bred, ofta kantig eller trubbasad,

gulgrön med svagt rosenskimmer på solsidan; kött hvitgult, saftigt och friskt, något sötsyrligt, mognar i okt. och håller sig till dec. Ypperlig hushållsfrukt.

Päron.

5:o) *Double Phillipp* eller *Dubbel Filippi*. Trädet bördigt, bör hälst gifvas en varmare och mera skyddad plats samt god jord. Frukt 1:a klass, stor gulbrun, mycket fin, mognar i okt. håller sig ett par månader.

6:o) *Enhörningspäron*, egentliga namnet är Monseigneur des Hons (ärkebiskop Hons' päron). Trädet friskt och växtligt, växer de 2 första åren mycket sakta, men därefter kraftigt och är mycket bördigt. Frukt 1:a klass, varierar till formen, är stundom mycket lång och smal, gröngrå med brunröd flamma på solsidan, rikt saftig, söt, frisk och delikat, mognar i okt. håller sig till dec.

7:o) *Soldat Labreur* eller *Blumenbachs smörpäron*. Trädet kraftigt, friskt och bördigt. Frukt 1:a klass, medelstor, gröngul, saftigt och fin; mognar i okt.—nov. håller sig till dec.—jan.

V. Vinterfrukt

mognar i nov.—dec., håller sig 3 à 4 månader.

Äpplen.

1:o) *Akerö-äpple*. Trädet storväxt, friskt samt rikt bördigt, men här sent, (på dvärgträd 5 à 6 år efter plantering). Frukt 1:a klass, är en af våra allra förnämsta vinterfrukter, medelstor och därutöfver, aflång, nästan

valsformig med smal stjälk och de flesta frukterna med en tydlig stjälkknöl vid en af dess sidor, bottenfärg ljusvitgul med mycket fin ljusröd punktering öfver hela frukten, så att den ter sig mattskinrande rosenröd och är i sådant skick utomordentligt vacker, stundom är rodnaden starkare röd t. o. m. brunröd i varma år; köttet grönaktigt hvitt, sprödt med fin, rik sötma och kryddighet samt obetydligt syrligt; utmärkt handelsfrukt. Det enda man med fog kan anmärka mot detsamma är dess sent inträffande bärighet, men sedan det en gång börjat, bär det också jämt årligen.

2:o) *Gul Richard*. Trädet med medelmåttig växt, smärta och spensliga grenar, tacksamt bördigt, men trifves bäst och utvecklar sin frukt till bästa fullkomning i varmare skyddadt läge och god jord. Frukt 1:a klass, stor, aflång toppig, nästan äggformig, gröngul eller ljusgul, med något orangefärgad strimning; kött hvitt, fast med särdeles ädel och fin smak; mognar i nov., håller sig till febr.

3:o) *Kesätersäpple*. Trädet af medelmåttig växt men friskt och öomt, bildar gärna en tät rundad krona samt är särdeles rikbärande. Frukt 1:a klass, liten, plattrund, gröngul, med rödbrun strimning och fina ljusare rostprickar, ädel med fin och mild kryddsmak, mognar i december, håller sig till mars. Fint äpple, värdt att mera odlas än hittills.

4:o) *Bismarck*, är en ny särdeles storfruktig sort, som utmärker sig för sin tidiga och enorma bördighet isynnerhet som dvärgträd, bär redan första året efter plantering. Trädet friskt, ej ömtåligt. Frukt 2:a klass, mycket stor, stundom mer än $\frac{1}{2}$ kilo i vikt; kött fint och saftigt, står långt framom Alexander och Cellini, utmärkt handelsfrukt, mognar i okt.—nov., håller sig till mars.

Till följd af sin rika bördighet faller trädet ofta sina frukter under torr väderlek eller skadas de på trädet under våtår, det är därför af vikt att på lämpligt sätt utgallra frukten om trädet därpå är öfverlastadt, synnerligast på yngre träd.

5:o) *Guldparmän* eller *Vinterguldparmän*. Trädet växer friskt och frodigt, är synnerligt bördigt redan i unga år. Frukt 2:a klass, medelstor, välformad, gul med vacker strimmig ljusning på solsidan, fin, lös, saftig med något kryddsmak, mognar i dec.—jan., håller sig till mars—apr.

6:o) *Grågylling* eller *Vinterpostof*. Trädet storväxt och friskt, bland de hårdigaste och bördigaste vi äga. Frukt 2:a klass, medelstor eller däröfver, förunderlig till formen, än mera högbygd, än mera afrundad, gulgrön, mörkt rödbrunstrimmig å solsidan, saftig, syrlig, obetydligt kryddig, välsmakande, mognar i okt.—nov., håller sig till jan.—febr.

7:o) *Borgherreäpple*. Trädet storväxt och mycket hårdigt samt ofantligt bördigt. Frukt 2:a klass, stor, oregelbunden, än mera högbygd, än längre rundad, vanligen femkantig, ljusgul och ljust rödstrimmig, än hela frukten, än blott solsidan; kött groft, grågult, syrligt med behaglig frisk smak; mognar i nov. håller sig till mars.

En dansk frukt, som spridts till några ställen äfven hos oss är *Signe Tillisch*, växt kraftig. Frukt 1:a klass, enormt stor, i godt läge och god jord ända till 600 gram, gul med små gröna punkter och rödbrunaktig svag färgning på solsidan, vacker; kött saftigt, fint, kryddigt, mört, mognar i nov. håller sig till febr. Så beskrifves den af tyskarne, som tillägga: "Om en äpplesort förtjänar att kallas fin och ädel, så kan Signe Tillisch med full rätt därpå göra anspråk". Den synes således värd försöka äfven hos oss i mera vidsträckt odling.

Päron.

8:o) *Påskpäron*, bör i skyddadt läge och på god jord kunna odlas som dvärgträd. Frukt 1:a klass, stor klumpig, vanlig äggformig, grön med mörkgrön punktering, något färgad i solsidan, gulnande vid mognaden; kött gulhvitt, rikt saftigt, fint, kryddigt och smältande med mycket ädel smak.

VI. Öfvervintringsfrukt

mognar från dec. till febr. håller sig 5 till 8 månader, vissa sorter t. o. m. året om.

Äpplen.

1:o) *Drottning Louise af Danmark*. Växtlig och hårdig på dvärgträd äfven hos oss, beskrifves i Danmark som följer: Frukt 1:a klass, vid bästa utveckling, en af de aldräfinaste och vackraste vinteräpplen, medelstor och däröfver, halmgul med mörk körsbärsröd och kastaniebrun flamma, strimmig och punktering på solsidan; kött gröntaktigt hvitt, fint och fast, starkt kryddigt och aromatiskt, sött med ädel vinsötsyrlig smak, mognar i dec. och håller sig oförändradt till smak och utseende vid god förvaring ända till augusti följande år. Odlas på flera ställen äfven i Sverge.

2:o) *Ribston*. Trädet på dvärgstam kraftigt och bördigt redan i unga år. Frukt 1:a klass, medelstor, högrund, gulgrön med vacker rödbrun roststrimning; kött hvitgult, renettartadt, något hårdt och mindre saftigt, men med utpräglad kryddsmak af ädel beskaffenhet vid god utveckling, mognar i dec. och håller sig ända till sommaren. Frukten bör få kvarsitta så länge som möjligt, tål t. o. m. tämligen stark nattfrost.

3:o) *Menigaskers-äpple*. Trädet starkväxande, i hög grad bördigt, hårdigt och oömt. Frukt 3:e klass, stor, något högbygd och något ojämn, trubbasad, ljust gulgrönt, prickig, med gullhvita ringar kring prickarna samt lätt ljusröd flamma, mycket vacker; kött hvitt, fint, saftigt, med

en egendomlig smak; mogna i dec. håller sig till våren; ett präktigt äpple värdt att odla.

4:o) *Mecklenburger kantäpple*. Trädet friskt och starkväxande, oömt som få, mycket bördigt. Frukt 3:e klass, medelstor eller däröfver, ojämn trubbasad, gulröd eller brunröd; kött hårdt, grynigt, syrligt, vid full mognad mera söt-syrligt, mogna i febr., håller sig till sommaren.

5:o) *Fursteäpple*. Trädet kraftigt, friskt, rikt bördigt. Frukt 3:e klass, medelstor eller däröfver, bred rundad vanl. något med grön, sällan med svag tegelröd flamma på solsidan; kött hvitgrönt, groft, fast, syrligt och saftigt, mogna i jan. håller sig till midsommar och är vid denna tid särdeles välsmakande.

6:o) *Ärsäpple* eller *Rödt järnäpple*. Trädet mycket starkväxt och friskt, i högsta måtto härdigt och ofantligt rikbärande. Frukt 3:e till 4:e klass, rundad, grön gul med mörkbrun rodnad samt ljusare fin punktering; kött grönaktigt, groft, saftigt, syrligt, utan kryddighet, mogna i febr. och håller sig t. o. m. året om.

Till denna grupp af frukter hör det nu i Tyskland så mycket lofordade *Hohenzolleräpplet*. Trädet rikbärande, bär redan som ung och vidare jämt årligen. Frukt mycket stor af synnerligen vackert utseende och förträfflig smak, den mest märkliga egenskap är likväl att det påstås hålla sig i 2 år.

Päron.

Äfven bland dessa finnes en sort som låter förvara sig till maj och juni ett följande år nämligen:

7:o) *Hülpherspäron* eller *Hülphers stekpäron*. Frukt stor, gul, glatt, med vacker röd eller purpurfärgad sol-sida. Frukten bör beredas såsom kokfrukt före användningen och säges bli utmärkt. Det är sällsynt hos oss och omnämnes blott här för dess egendomliga hållbarhet.

VII. Plommon.

Som dvärgträd förekomma plommon sällan eller icke hos oss, utomlands däremot mera ofta. De upptagas därför här för fullständighetens skull.

1:o) *Jeffersson*. Trädet härdigt, friskt och bördigt. Frukt 1:a klass, medelstor, gulgrön med brunröd beläggning och punktering, lös, rikt saftig, med fin och ädel smak, mognar i sept.—okt. Ett utmärkt plommon.

I god jord och godt läge lossnar stenen, äljes sitter köttet fast vid densamma.

2:o) *Washingtonsplommon*. Trädet härdigt och starkväxande. Frukt 1:a klass, mycket stor, dunkelt gul med blekröd anstrykning, mognar i sept.

3:o) *Queen Viktoria* eller *Viktoriaplommon*. Trädet mycket bördigt och utmärkt som dvärgträd, men gör anspråk på god, varm och fruktbar jord. Frukt 1:a klass, röd, stor, mognar i aug.

4:o) *Anna Späth*. Trädet af medelmåttig växt, bär rätt bra och trives bäst i varm sandjord, frukt senmognande, är ett mycket godt plommon af blodröd färg, mognar väl ut i varm sandjord, men däremot ej i kall lerjord.

VIII. Körsbär.

Äfven dessa brukar man sällan eller icke uppdraga i dvärgform hos oss, hvilket dock i likhet med plommon förekommer utomlands, hvarföre härom må något närmare redogöras.

1:o) *Ostheimer Weichsel*. Af naturen buskartad, trifves den utmärkt i buskform eller såsom dvärgträd om blott växtplatsen icke allt för mycket lider af torka. Det bär redan som mycket ungt och då fruktsättningen efter några år börjar minskas böra grenarne skäras skarpt tillbaka till gammal ved, hvarefter nya skott i mängd utvecklas, som blifva rikt fruktbarande. Då afkastningen åter minskas förnyas beskärningen åter, hvilket kan upprepas omkring hvar 5:e år.

Af äkta rotskott kan man uppkvista den till rotäktad dvärgträd. Det är likväl mera sällan sådana rotskott alstras. Bären medelstora, sura, svarta, utmärkt goda. Förtjänar vidsträckt odling.

2:o) *Skuggmorell*. Trädet är förnöjsamt och trifves i all jord, som ej är allt för torr, förtjänar den största rekommendation i och för odling på dvärgträd, för dess utomordentliga bördighet och fruktens storlek, såvida man erhåller den äkta sorten. Frukten stor med liten sten, svart, sur, utmärkt till syltning, mognar sent, vid den tid då dess stora präktiga bär äro särdeles begärliga till sylt och saft.

3:o) *Hortense* eller *Drottning Hortense*. Fördrager ej för torr jord, utan trifves bäst på en mera fuktig botten, bär ej massvis, men täml. jämt årligen, om den har god och närande växtplats, eller emellanåt gifves en gödning som ofvan är anført. Den bör i likhet med *Ostheimer-Weichseln* beskäras ehuru i mindre omfång.

Frukten stor, sötsyrlig, är den ädlaste, bästa och mest delikata bland alla våra körsbär.

Innehåll.

1:sta Afdelningen:

I.	<i>Jordmån, jordberedning och läge.</i>	
1.	Jordmån	5
2.	Jordens beredning	6
3.	Läge	7
II.	<i>Plantering och beskärning.</i>	
1.	Afstånd vid planteringen	7
2.	Planteringen	8
3.	Trädens ålder vid planteringen	8
4.	Beskärning	9
1.	Dvärgäppleträd	9
2.	Dvärgpäronträd	10
3.	Dvärgplommonträd	10
4.	Dvärgkörbärsträd	10
III.	<i>Dvärgträdens skötsel.</i>	
1.	Fruksättning	10
2.	Gödning	12
3.	Vattning och flytande gödning	13
IV.	<i>Underkultur, rensning och luckring.</i>	
1.	Frukt och fruktskörd	16
2.	Omympning	17
V.	<i>Öfrig vård.</i>	
1.	Stormigt läge	18
2.	Snöskador	18
3.	Okälad mark	18
4.	Ympsvulst	19
5.	Rotskott eller tjufvar	19
6.	Maskstungen frukt	19
7.	Bladlöss och parasitsvampar	19
8.	Skroflig bark	20

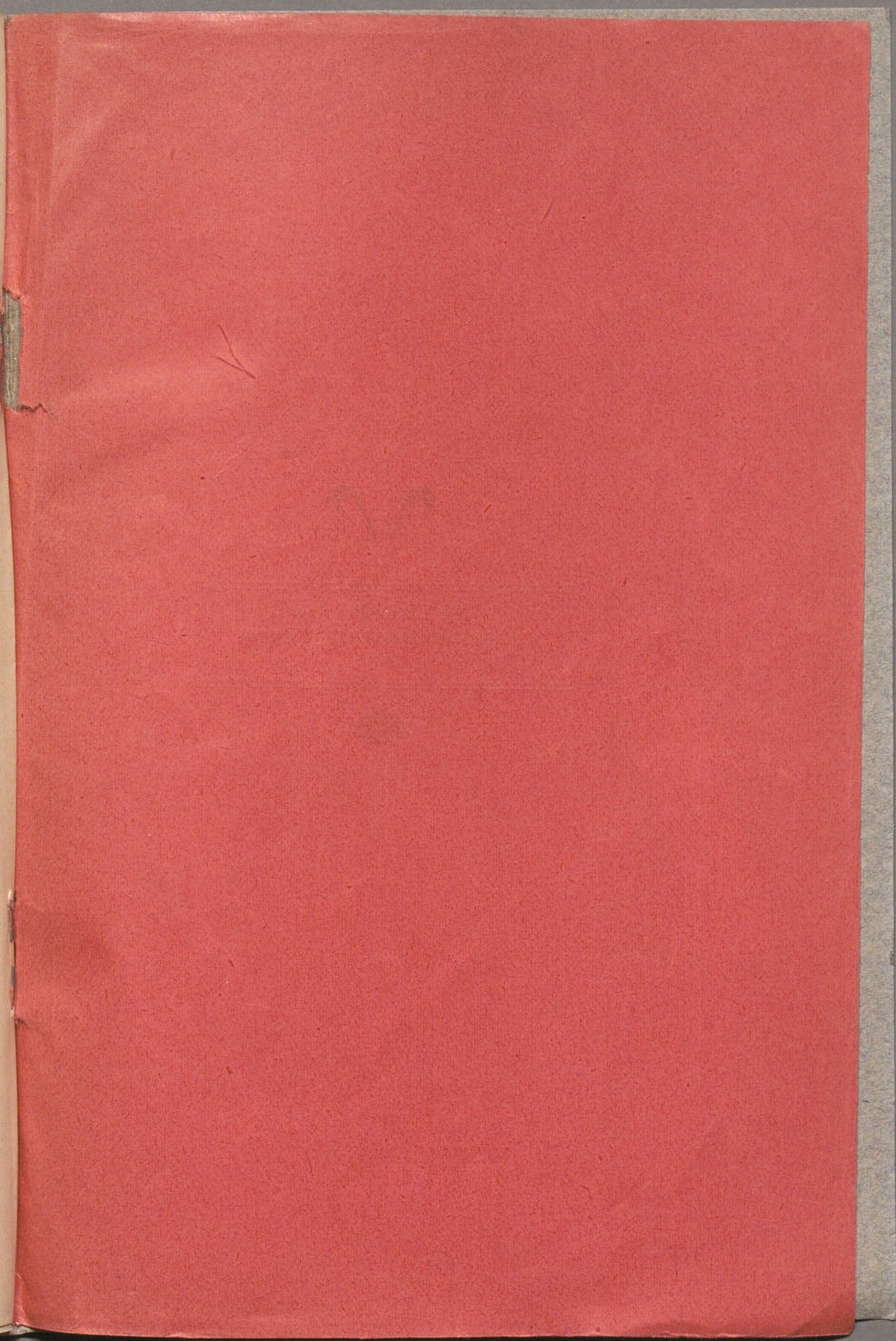
2:dra Afdelningen:

	<i>Urval af dvärgfruktträd m. m.</i>	21
--	--------------------------------------	----

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...

Zusatz Rheinigen:

...
 ...
 ...

LINDESBÄRG
BÄRGLAGSPOSTENS TRYCKERI
1900.

